

*Значення вивчення географії в
сучасних умовах: перспектива
шкільної географічної освіти.
Викладання географії у старшій
школі.*

*Левченко І.І. вчитель географії
ліцею №80 м. Одеса*

Географія у баченні Нової української школи – це знання природничої освітньої галузі, метою якої є формування особистості учня, який знає та розуміє основні закономірності живої і неживої природи, володіє певними вміннями її дослідження, виявляє допитливість, на основі здобутих знань і пізнавального досвіду усвідомлює цілісність природничо-наукової картини світу, здатний оцінити вплив природничих наук, техніки і технологій на сталий розвиток суспільства та можливі наслідки людської діяльності у природі, відповідально взаємодіє з навколишнім природним середовищем.

Сучасні аспекти вивчення географії

Останнім часом у вітчизняному освітньому середовищі спостерігаються негативні тенденції, пов'язані із занепадом науки та поширенням уявлень про географію лише як про шкільний предмет. Саме географічна освіта озброює учнів не тільки знаннями про різні місця, регіони, громади, ресурси, природне та соціальне середовище, але й глибоким розумінням взаємодії суспільства з природним середовищем.

Виклики: За обставин швидкоплинних сучасних світових подій, аналіз процесів і належне оперативне реагування на них виявляються надскладним завданням, реалізація якого передбачає володіння неабиякими навичками та вміннями. Причиною тому є зниження рівня передбачуваності та прогнозованості соціально-політичних процесів, нарощування рівня хаотичності у сфері світової економіки.

Перспектива шкільної географічної освіти

базується на її інтеграції з екологічної, економічної, соціологічної, культурологічної освіти. Відповідно до «Концепції географічної освіти в основній школі» набувають нових рис географічні знання, вміння і компетенції, які відіграють важливу роль у розумінні сучасних глобалізаційних процесів та ідентифікації особистості сучасному суспільному просторі.

В межах географії активно досліджується просторова неоднорідність ландшафтної оболонки Землі, просторові виміри життя суспільства та якість життя населення, а також адаптація суспільства до глобалізаційних процесів та тенденцій.

Важливими напрямками досліджень є шляхи збереження біологічного та культурного різноманіття, забезпечення соціальної справедливості та участь у регіональному розвитку та містобудуванні.

Значення географії в умовах військових конфліктів

Географія відіграє важливу роль у військових конфліктах з різних точок зору, зокрема:

- *воєнна стратегія та тактика* (географічні умови, такі як рельєф, клімат, гідрографія та природні перешкоди, впливають на вибір військових стратегій та тактик);
- *логістика* (доступні маршрути транспортування залежать від географічних факторів);
- *визначення території та кордонів*;
- *економічні та ресурсні аспекти* (географічне розташування ресурсів впливає на економічні аспекти війни та конфлікту; контроль над такими ресурсами є стратегічно важливим);
- *гуманітарна допомога та рятувальні операції* (географічні знання також важливі для організації гуманітарної допомоги, евакуації та рятувальних операцій під час військових конфліктів).

Міжнародна хартія географічної освіти підкреслює, що географія є життєво важливим предметом і ресурсом для XXI ст. для розуміння різноманітної та взаємопов'язаної мозаїки культур і територіальних громад на Землі.

Географічна грамотність є необхідною умовою для підвищення конкурентоспроможності, підтримки якості життя, захисту навколишнього середовища та забезпечення національної безпеки.

Географічна освіта важлива для розуміння геополітичних конфліктів, взаємозв'язків між країнами та геостратегічних інтересів. Географічна освіта в школі відіграє ключову роль у розвитку учнів, надаючи їм не лише знання про світ, а й навички і компетенції, необхідні для успішного функціонування в сучасному світі.

Особливості викладання географії у старшій школі у 2025 році

Формування глобального світогляду:

Основна мета – формування цілісної географічної картини світу, що охоплює сучасні геополітичні, соціальні, економічні та екологічні процеси

Актуалізація змісту:

Навчання зосереджується на вивченні розселення людей та просторової організації господарської діяльності у різних регіонах і країнах.

Географія вивчається як наука про взаємодію природи, населення та його господарську діяльність, що вимагає використання карт для розуміння розташування та просторових взаємозв'язків.

Особливості викладання географії у старшій школі у 2025 році

Зв'язок із професіями:
Знання географії пов'язуються з різноманітними сучасними професіями, такими як еколог, геодезист, геолог, ландшафтний дизайнер тощо.

Інтеграція знань:
Вивчення географії передбачає поєднання фізичних та соціально-економічних аспектів, показуючи взаємозв'язки природних явищ, населення та його діяльності.

Систематичне вивчення:
Старша школа продовжує систематичний курс, що починається з загальної географії в молодших класах, де формуються базові уявлення про Землю як природний комплекс.

Освітній навігатор на 2025/2026 навчальний рік

На початку навчального року рекомендовано провести діагностику сформованості результатів навчання . Це допоможе діагностувати сформованість результатів навчання і визначити «відправну точку», з якої необхідно розпочати новий навчальний рік.

Однією з сучасних тенденцій у природничій освіті галузі є використання інтерактивних та віртуальних лабораторій.

Ці інструменти дозволяють досліджувати, відпрацьовувати знання у віртуальному середовищі.

Поєднання реальних даних і тематичних досліджень.

Дослідницьке навчання є підґрунтям ефективної реалізації природничої освітньої галузі